

Isparta, Burdur ve Antalya İllerinde Bağcılıkla Uğraşan Üreticilerin Bazı Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Meltem EMRE¹, Dilek KARAMÜRSEL², Alamettin BAYAV^{3*}, Fatma Pınar ÖZTÜRK²
Mehmet Ali KİRACI⁴

¹Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, İzmir

²Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Eğirdir-Isparta

³Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Isparta

⁴Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Tekirdağ

*Sorumlu Yazar (Corresponding author): alamettinbayav@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de bağcılığın önemli illerinden olan Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağcılık yapan üreticilerin mevcut durumunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın ana materyalini 2018 yılında Isparta, Burdur ve Antalya illerindeki üzüm üreticileri ile gerçekleştirilen anketlerden elde edilen veriler oluşturmuştur. Salkım örnekleme yöntemi kullanılarak Isparta, Burdur ve Antalya illerindeki 30'ar üretici ile yüz yüze görüşülmüştür. Sonuçlar Isparta ilinde işletmelerin % 50'sinde bağcılığı devam ettirebilecek aile bireylerinin bulunduğunu, bu oranın Burdur ve Antalya illerinde % 76.7 ve % 53.4 olduğunu göstermiştir. İmkân sunulduğu takdirde yeni bağ kuracak üreticilerin oranı Isparta'da % 56.7, Burdur'da % 20.0 ve Antalya'da % 56.7 olduğu belirlenmiştir. Telli ve telsiz terbiye sistemli bağ alanlarının oranı sırasıyla Isparta ilinde % 41.3 ve % 58.7, Burdur ilinde % 7.6 ve % 92.4, Antalya ilinde ise % 61.4 ve % 38.6 olarak belirlenmiştir. Araştırma bölgesindeki bağcılık yapan üreticilerinin yaş ortalamasının yüksekliği bölgede sürdürülebilir bağcılığı tehdit etmektedir. Bu nedenle genç üreticilerin teşvikler, kredi imkanları ve hibe programlarıyla sektöre yönlendirilmesi önemlidir.

Araştırma Makalesi

Makale Tarihiçesi

Geliş Tarihi :28.12.2022
Kabul Tarihi :31.01.2023

Anahtar Kelimeler

Mevcut durum analizi
üretici
bağcılık
üzüm üretimi

Some Socio-Economic Characteristics of Vineyard Farmers in Isparta, Burdur, and Antalya Provinces

Abstract

This study lays out the current situation of vineyard producers in Isparta, Burdur, and Antalya, which are important provinces for viticulture in Türkiye. The main material of the study consists of data obtained from surveys conducted with vineyard producers in Isparta, Burdur, and Antalya in 2018. Face-to-face interviews were conducted with 30 producers in Isparta, Burdur, and Antalya provinces using a cluster sampling method. The results showed that 50% of the farms in Isparta had family members who could continue viticulture, while this rate was 76.7% in Burdur and 53.4% in Antalya. The rate of producers establishing a new vineyard if given the opportunity was 56.7% in Isparta, 20.0% in Burdur, and 56.7% in Antalya. The proportion of vineyards with trellis and other training systems was determined as 41.3% and 58.7% in Isparta, 7.6% and 92.4% in Burdur, and 61.4% and 38.6% in Antalya, respectively. The high average age of vineyard producers in the research area is a threat to sustainable viticulture in the region. Therefore, it is important to attract young farmers to the sector through subsidies, credit facilities, and grant programs.

Research Article

Article History

Received :28.12.2022
Accepted :31.01.2023

Keywords

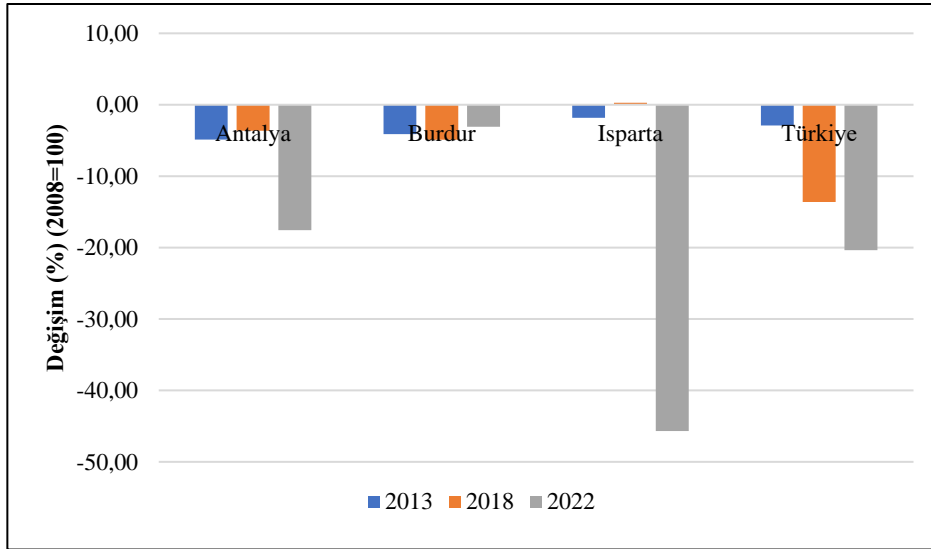
Current situation analysis
producer
viticulture
grape production

1. Giriş

Günümüzde tarım sektörü, dünya nüfusunun artışı ve beslenme ihtiyaçlarının karşılanması açısından büyük bir öneme sahiptir. Bu sektörde önemli ürünlerden biri olan üzüm hem tarımsal faaliyetlerin çeşitliliği hem de gıda endüstrisindeki rolü nedeniyle öne çıkmaktadır. Üzüm, tüketimi yaygın olan ve çeşitli şekillerde kullanılan bir meyvedir. Üzümün önemi, sağladığı besin değerleri ve sağlık faydalarıyla da ilişkilidir. Üzümün B1, B6 ve C vitaminleri ile magnezyum (Mg), potasyum (K) ve kalsiyum (Ca) gibi mineraller açısından zengin bir gıda ürünüdür (Aras Aşçı, 2020).

Ekonomik açıdan üzüm üretimi, birçok ülke için önemli bir gelir kaynağıdır. Üzüm yetiştiriciliği, istihdam yaratma potansiyeliyle birlikte çiftçiler ve tarımsal işletmeler için ekonomik bir faaliyet olarak değer kazanmaktadır. Ayrıca, üzümün işlenmesiyle elde edilen ürünler, birçok gıda endüstrisinde girdi olarak kullanılmaktadır. Türkiye, iklim ve toprak yapısı açısından bağcılığa son derece uygun bir ülkedir ve bu

alanda önemli bir potansiyele sahiptir. Nitekim Türkiye, dünya üzüm üretim alanında beşinci ve üretim miktarında altıncı sırada yer almaktadır (FAO, 2023). Türkiye’de Ege ve Akdeniz Bölgeleri, birim alandan elde edilen verim değerleri bakımından önemli üretim bölgeleridir. Ancak Türkiye, bağcılıktaki üretim potansiyelini kuru üzüm üretimi ve ticareti dışında bağcılığın diğer faaliyet dallarında etkin olarak kullanamamaktadır. Bölgelere göre bağcılık istatistikleri incelendiğinde, son beş yıllık dönem içerisinde üzüm üretimi, Ege, Karadeniz, Ortadoğu ve Orta güney tarım bölgelerinde artarken, Orta kuzey, Marmara, Akdeniz, Kuzeydoğu ve Güneydoğu bölgelerinde ise azalmıştır (TUIK, 2023). Çalışma alanı olarak seçilen Isparta, Burdur ve Antalya illeri Türkiye bağ alanlarının % 2.2’sini, üretimin ise % 2.1’ini karşılamaktadır. Son 15 yıllık veriler incelendiğinde bağ alanları Isparta’da % 45.69, Antalya’da % 17.56, Burdur’da % 3.07, Türkiye genelinde ise % 20.35 azalmıştır (Şekil 1).

Şekil 1. Türkiye ve araştırma bölgesi bağ alanlarındaki değişim oranları (%)

Bu çalışma, Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağcılık yapan üreticilerin mevcut durumunu incelemek ve bölgenin bağcılık potansiyelini daha iyi anlamak amacıyla

gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamındaki iller, Türkiye'nin güneybatı bölgesinde yer almaktadır ve bağcılık açısından zengin potansiyele sahiptir. İklim

koşulları ve toprak yapısı, üzüm yetiştiriciliği için son derece elverişlidir. Bağcılık sektörü, geçmiş yıllarda bölge ekonomisi için önemli bir rol oynarken, günümüzde bağ alanlarında yaşanan düşüşler nedeniyle bölge ekonomisindeki önemi giderek azalmaktadır. Araştırma sonuçları, bölgede bağcılığın zayıflamasına neden olan faktörleri ortaya koyarak literatüre katkı; politika yapıcılara veri sağlamayı amaçlamaktadır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmada kullanılan veriler 2018 yılında Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağ üreticileriyle gerçekleştirilen anketlerden elde edilmiştir. Çalışmada salkım örnekleme yöntemini kullanılmış olup, her ilde bağcılığın yoğun olarak yapıldığı iki ilçe İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden elde edilen istatistik veriler ve uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmiştir. Isparta'da Senirkent ve Yalvaç ilçeleri, Burdur'da Merkez ve Yeşilova ilçeleri, Antalya'da ise Akseki ve Korkuteli ilçeleri araştırma alanı olarak belirlenmiştir. Her bir ilçede 15 üretici olmak üzere toplam 90 çiftçi ile anket yapılmıştır. Elde edilen veriler aritmetik ortalama, frekans ve yüzdeler gibi tanımlayıcı istatistik yöntemler kullanılarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Ayrıca,

çalışmada konuyla ilgili diğer yayınlar ve istatistiksel verilerden faydalanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Üreticilerin yaş ortalaması Isparta'da 53, Burdur'da 64 ve Antalya'da 61 olarak hesaplanmıştır. Karadağ Gürsoy ve ark. (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, Denizli'deki bağ üreticilerinin ortalama yaşının 49 olduğu bildirilmiştir. Uysal ve ark. (2017) ise Mersin ilindeki bağ üreticilerinin yaş ortalamasını 52 olarak bulmuştur. Çakır ve ark. (2015) tarafından yapılan bir çalışmada ise üreticilerin genel yaş ortalamasının 47 olduğu belirlenmiştir. Bu üç çalışma ile karşılaştırıldığında, Isparta, Burdur ve Antalya illerindeki bağ üreticilerinin, özellikle Burdur ve Antalya'da yaş ortalamasının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1'de, bağ alanlarına göre gruplandırılmış işletmelerin sayısı ve oranları verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde Isparta, Burdur ve Antalya illerinde işletmelerin büyük bir oranının (% 57.78) 2-20 dekar arasında bağ alanına sahip olduğu görülmektedir. Karadağ Gürsoy ve ark. (2018) Denizli ilinde ortalama bağ alanını 39.8 dekar (da), Uysal ve ark. (2017) Mersin ilinde yaklaşık 14 da bulmuştur.

Tablo 1. Bağ alanlarına göre işletme grupları, sayıları ve oranları

İşletme Grubu	Bağ Alanı (da)	İşletme Sayısı (adet)			Oran (%)		
		Isparta	Burdur	Antalya	Isparta	Burdur	Antalya
I	2-5	15	17	20	50.0	56.7	66.7
II	6-20	12	11	9	40.0	36.7	30.0
III	21-50	3	1	1	10.0	3.3	3.3
IV	51+	0	1	0	0.0	3.3	0.0
	TOPLAM	30	30	30	100	100	100

İşletmelerde, toplam tarım alanı içinde bağ alanlarının payı, Isparta'da % 9.3, Burdur'da % 19.7 ve Antalya'da % 18.6'dır (Tablo 2). Karadağ Gürsoy ve ark. (2018) Denizli ilinde telli terbiye sistemi uygulayan işletmelerde toplam işletme alanının % 83.92'sinin, goble terbiye sistemi uygulayan işletmelerde toplam

işletme alanının % 48.85'inin bağ alanı olduğunu tespit etmiştir. Çakır ve ark. (2014), 0-10 da arazisi olan üreticilerin toplam arazilerinin tamamında üzüm yetiştiriciliği yaptıklarını, 11-30 da arazi varlığı olan üreticilerin % 92.3'ünün 0-10 da alanda üzüm yetiştiriciliği yaptığını, % 7.7'sinin ise arazilerinin tamamında üzüm

yetiştiriciliği yaptıklarını belirlemiş, 31-50 da araziye sahip olan üreticilerin % 22.7'si 0-10 da üzüm yetiştiriciliği yaparken, % 72.7'si 11-30 da üzüm yetiştiriciliği yaptığını ve % 4.6'sının ise arazilerinin tamamında üzüm yetiştiriciliği yaptıklarını belirtmişlerdir. İşletmelerin, Isparta'da %

66.7'sinin, Burdur'da % 79.6'sının, Antalya'da % 53.3'ünün, toplam tarımsal gelirleri içinde bağcılık gelirinin oranı % 25'in altındadır. Bağ arazi alanı arttıkça işletmelerin diğer tarımsal faaliyetlerinin azaldığı sonucu çıkartılabilir.

Tablo 2. İllere göre bağ alanı ve bağcılık gelirleri

İller	Toplam Tarım Alanı İçinde Bağ Alanlarının Payı (%)	Tarımsal Gelir İçinde Bağcılık Geliri (%)					
		% 10 ≤	% 11-25	% 26-50	% 51-75	% 76 ≥	% 100
Isparta	9.3	36.7	30.0	10.0	10.0	3.3	10.0
Burdur	19.7	43.3	36.3	10.0	3.3	3.3	3.3
Antalya	18.6	40.0	13.3	3.3	13.3	0.0	30.0

İllere göre bağların terbiye sistemleri değişiklik göstermektedir. Isparta, Burdur ve Antalya'da telsiz terbiye sistemli bağ alanlarının oranı sırasıyla; % 58.7, % 92.4 ve % 38.6; telli terbiye sistemli bağ alanlarının oranı % 41.3, % 7.6 ve % 61.4'tür. Burdur'da telsiz terbiye sisteminin

yaygın olduğu (% 92.4), Antalya'da ise telli terbiye sisteminin daha fazla olduğu (% 61.4) görülmektedir (Tablo 3). Denizli ilinde telli terbiye sistemli bağ alanlarının oranı % 63.14 olduğu bildirilmiştir (Karadağ Gürsoy ve ark., 2018).

Tablo 3. Bağlarda uygulanan terbiye sistemleri

Terbiye Şekli	Oran (%)		
	Isparta	Burdur	Antalya
Telsiz	58.7	92.4	38.6
Telli	41.3	7.6	61.4
TOPLAM	100.0	100.0	100.0

İllere göre yetiştirilen çeşitlere ait bilgiler Tablo 4'te verilmiştir. İller genelinde üretimde büyük oranda sofralık çeşitler kullanılmaktadır. Isparta ilinde üretimde yoğun olarak Gemre-Büzgülü (% 20), Alphonse L. (% 16) ve Dimrit (% 14) sofralık üzüm çeşitleri kullanılmaktadır. Burdur ilinde en çok Razakı (% 21.2), Burdur Dimriti (% 15.2) ve Siyah (% 10.6) sofralık üzüm çeşitleri yetiştirilmektedir. Antalya ilinde karışık sofralık (% 65.9)

yoğun olarak yetiştirilmektedir. Mersin ilinde yapılan çalışmada yetiştirilen çeşitlerin % 77.30'nun sofralık çeşit olduğu, 70 adet üzüm çeşidinin yetiştirildiğini ancak yaygın olarak Yalova incisi, Tarsus Beyazı, Ergin çekirdeksizi, Trakya İlkeren, Victoria, Kışniş, Göğüzüm, Takkara, Dilmit ve Tilki Kuyruğu çeşitlerinin yetiştirildiği tespit edilmiştir (Uysal ve ark., 2017).

Tablo 4. Üretimi yapılan üzüm çeşitleri

İller	Çeşitler	Parsel Sayısı (Adet)	Oran	
Isparta	Sofralık	Alphonse L.	8	16.0
		Dimrit	7	14.0
		M. Palieri	2	4.0
		Gemre-Büzgülü	10	20.0
		Karışık Sofralık*	15	30.0
		Karışık Yerel Sofralık**	7	14.0
	Kurutmalık	Kurutmalık Siyah	1	2.0
TOPLAM		50	100.0	
Burdur	Sofralık	Razakı	14	21.2
		Burdur Dimriti	10	15.2
		Siyah Üzüm	7	10.6
		Sultan Dimriti	2	3.0
		Beyaz Üzüm	2	3.0
		Antep Karası	1	1.5
		Sultani	1	1.5
		Siyah Üzüm	1	1.5
		Razakı-Burdur Dimriti	7	10.6
		Razakı-Sultan Dimrit	3	4.6
		Razakı-Pembe Gemre	1	1.5
		Razakı- Antep Karası	1	1.5
		Alphonse L.-Cardinal	1	1.5
		Karışık Sofralık***	12	18.2
		Yerel Çeşitler	2	3.0
		Şaraplık	Şaraplık Çeşit	1
	TOPLAM		66	100.0
Antalya	Sofralık	Karışık Sofralık****	29	65.9
		Cardinal	4	9.1
		Siyah Üzüm	3	6.8
		Beyaz Çekirdeksiz	2	4.5
		Dimrit	1	2.3
		Razakı	1	2.3
		Çavuş	1	2.3
		Yerli Çeşitler	3	6.8
	TOPLAM		44	100.0

*Karışık Sofralık Çeşitler; Razakı, Alphonse L., Red Globe, Burdur Dimriti, Antep Karası, Gemre, Tilki Kuyruğu gibi çeşitlerden oluşmaktadır.

**Yerel Karışık Sofralık Çeşitler; Mengeret, Erce, Beyaz Üzüm, Gırmışça, Ak Üzüm, Kızıl Üzüm gibi çeşitlerden oluşmaktadır.

***Karışık sofralık çeşitler; Razakı, Pembe Gemre, Sultan Dimriti, Burdur Dimriti, Antep Karası vb. gibi çeşitlerden oluşmaktadır.

****Karışık sofralık çeşitler; Alphonse L., Cardinal, İtalia, Dimrit, Yalova İncisi, Tilki Kuyruğu, Razakı, T. İlkeren, Red Globe, Ata Sarısı, Çavuş ve Kozak Beyazı.

Bağcılığın geleceğine ait fikir edinebilmek amacıyla üreticilerin bağcılığa başlama nedenleri, bağcılığı sürdürme nedenleri ve bağcılığa devam etme isteklerine ilişkin veriler, 5'li likert ölçeğine göre Tablo 5 ve Tablo 6'da verilmiştir. Tablo 5 incelendiğinde, Isparta ve Burdur illerinde üreticilerin bağ yetiştiriciliğine

başlamalarında, aileden gelen bir uğraş olması faktörü etkili olurken, Antalya ilinde bölgenin iklim ve toprak yapısının bağcılığa uygunluğundan dolayı diğer alternatif ürünlerin yetiştiriciliğine göre daha fazla ekonomik getirisi sağlaması faktörü etkili bulunmuştur.

Tablo 5. Bağ üreticilerinin bağcılığa başlama nedenleri

Bağcılığa Başlama Nedenleri	Isparta	Burdur	Antalya
	Ort.	Ort.	Ort.
Bağcılığın diğer ürünlere göre daha yüksek gelir getirmesi	2.10	1.67	1.60
Köyümüzde çok eski bir bağcılık kültürü olması	3.23	2.67	2.07
Bağcılığın aileden gelen bir uğraş olması	3.87	2.87	1.87
Aileden kalan bağların bakımını sürdürme zorunluluğu	3.47	2.80	1.57
İklim ve toprak yapısının bağcılığa uygun olmasından dolayı alternatif	2.67	1.60	2.13
Üzüm ve ürünlerini daha kolay pazarlayabileceğim bir yörede olmamız	2.00	1.23	1.33

Ölçek: (1) Hiç etkili değil, (2) Etkisi düşük, (3) Kısmen etkili, (4) Etkili, (5) Kesinlikle etkili

Isparta'da üreticiler, bağcılığı sevdiğikleri, tarım dışı işlerinin yanında ek gelir getirdiği ve zorunlu olarak ailelerinden kalan bağların bakımını devam ettirmek için bağ yetiştiriciliğine devam ettiklerini

belirtmişlerdir. Burdur ve Antalya'da ise üreticilerin, aile öz tüketimini sağlamak ve hobi amacıyla bağ yetiştiriciliğine devam ettikleri belirlenmiştir (Tablo 6).

Tablo 6. Bağcılığa devam etme nedenleri

Bağcılığa Devam Etme Nedenleri	Isparta	Burdur	Antalya
	Ort.	Ort.	Ort.
Bağcılığı seviyorum ve ailemin geçimini sağlayabilecek bir gelir elde etmek	2.27	1.83	2.23
Bağcılığı seviyorum, emekli olunca ek gelir elde etmek için başladım	2.00	1.40	2.00
Bağcılığı seviyorum ve tarım dışı işimin yanında ek gelir amacıyla yapıyorum	2.67	1.43	1.77
Diğer tarımsal faaliyetlerimin yanında yaptığım bir uğraştır	2.60	2.07	1.73
Aileden kalan bağların bakımını devam ettirmek amacıyla zorunlu olarak	2.67	2.13	1.43
Tamamen hobi amaçlı bağcılık yapıyorum	2.20	2.23	2.47
Ailemizin öz tüketimini sağlamak amacıyla yapıyorum	2.53	2.27	2.43

Ölçek: (1) Hiç etkili değil, (2) Etkisi düşük, (3) Kısmen etkili, (4) Etkili, (5) Kesinlikle etkili

Isparta'da üreticilerin % 40.0'ı, Burdur'da % 76.7'si ve Antalya'da % 53.4'ü işletmelerinde bağcılığı devam ettirebilecek aile ferdinin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Üreticilerin, Isparta'da %

56.7'si, Burdur'da % 20.0 ve Antalya'da % 56.7'si imkânları elverdiği takdirde yeni bağ tesisi kurabileceklerini belirtmişlerdir (Tablo 7).

Tablo 7. Bağcılığın geleceği

Cevap	Ailede Bağcılığa Devam Edecek Kişinin Varlığı (%)			Yeni Bağ Tesis Etme Durumu (%)		
	Isparta	Burdur	Antalya	Isparta	Burdur	Antalya
Evet	50.0	16.7	43.3	56.7	20.0	56.7
Hayır	40.0	76.7	53.4	40.0	73.3	40.0
Fikrim Yok/Kararsızım	10.0	6.7	3.3	3.3	6.7	3.3
TOPLAM	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Üreticilerin bağcılığa devam edip etmeyeceği sorulmuş ve büyük çoğunluğunun bağcılığa devam etmek istediği belirlenmiştir. Nitekim bağcılığa

devam edeceğini beyan eden üreticilerin oranı Isparta'da % 80.0, Burdur'da % 83.3, Antalya'da % 96.7 bulunmuştur (Tablo 8).

Tablo 8. Üreticilerin bağıcılığa devam etme durumları

Cevap	Isparta (%)	Burdur (%)	Antalya (%)
Asla	16.7	13.3	3.3
Düşük İhtimal	0.0	3.3	0.0
Belki	3.3	0.0	0.0
Devam Edeceğim	26.7	63.3	50.0
Kesinlikle Devam Edeceğim	53.3	20.0	46.7
TOPLAM	100.0	100.0	100.0

Üreticilerin herhangi bir yeniliği benimseme şekilleri farklılık göstermektedir. Yeniliği başarılı ve faydalı olduğunu kesinleştirdiğim zaman uygulamam diyen üreticilerin oranı Isparta'da % 56.7, Burdur'da % 53.3 ve Antalya'da % 53.3'tür. Herhangi bir

yeniliğin risk alıp ilk uygulayan kişi olmak isteyen üreticilerin oranı Isparta'da % 16.7, Burdur'da % 23.4 ve Antalya'da % 16.7'dir (Tablo 9). Bulgular, üreticilerin uygulamanın başarılı ve faydalı sonuçlarını bizzat gördükleri takdirde herhangi bir yeniliği benimsediklerini göstermektedir.

Tablo 9. Üreticilerin yeniliği benimseme şekilleri

Benimseme Şekilleri	Isparta (%)	Burdur (%)	Antalya (%)
Risk alır, ilk uygulayan kişi olmak ister ve hemen uygulamam	16.7	23.4	16.7
Yeniliği aktaran kişi güvendiğim bir kişiye, uygulamam	3.3	3.3	20.0
Uygulayanlar arasında örnek aldığım bağıcılar var ise, onlarla birlikte ben de uygulamam	13.3	16.7	6.7
Önce küçük bir alanda ya da az miktarda bir deneme uygulaması yapar, öyle uygulamam	10.0	3.3	3.3
Yeniliğin başarılı ve faydalı olduğunu kesinleştirdiğim zaman uygulamam	56.7	53.3	53.3
TOPLAM	100.0	100.0	100.0

Üreticilerin benimsedikleri önemli yenilikler; yeni çeşitle bahçe tesisi, telli terbiye sistemi ile bahçe tesisi, budama yapılması, yaprak gübresi kullanımı, bitki büyüme/gelişim düzenleyici kullanımıdır. Yeniliği benimseyen üreticiler arasında; yeni bir çeşit benimseyen üreticilerin oranı Isparta'da % 50.0 Burdur'da % 40.0 ve Antalya'da % 42.9'dur. Yenilik olarak değerlendirilen ve benimsenen çeşitler, Isparta'da Alphonse L. (% 92.3) ve Black

Finger (% 7.7); Burdur'da Red Globe (% 100) ve Antalya'da Alphonse L. (% 75) ve Red Globe (% 25) olarak göze çarpmaktadır. Telli terbiye sistemini benimseyenlerin oranı Isparta'da % 36.4 Burdur'da % 60.0 ve Antalya'da % 50.0'dir (Tablo 10). Korkutal ve ark. (2018), yaptıkları çalışmada bağların % 77 telsiz sistem ve % 23'ünü ise telli sistem ile kurulduğunu belirlemişlerdir.

Tablo 10. Benimsenen önemli yenilikler ve çeşitler

Benimsenen Yenilikler	Isparta		Burdur		Antalya	
	Uygulayan	(%)	Uygulayan	(%)	Uygulayan	(%)
Yeni Çeşit	11	50.0	4	40.0	6	42.9
Telli Terbiye Sistemi	8	36.4	6	60.0	7	50.0
Budama	2	9.1	0	0.0	0	0.0
Yaprak Gübresi, Büyüme/Gelişim	1	4.5	0	0.0	1	7.1
Yenilik Olarak Benimsenen Yeni	Çeşit Adı		Benimsenen Yeni Çeşitler			
Isparta	Alphonse L.		92.3			
	Black Finger		7.7			
Burdur	Red Globe		100.0			
Antalya	Alphonse L.		75.0			
	Red Globe		25.0			

4. Sonuçlar

Bu çalışma, Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağcılıkla uğraşan üreticilerin mevcut durumunu ve bağcılık potansiyelini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre, bölge üreticilerinin yaş ortalaması genellikle yüksek bulunmuştur. İşletmelerin çoğunluğu 2-20 dekar arasında bağ alanına sahiptir ve işletmelerin toplam tarım alanı içindeki bağ alanı payı değişkenlik göstermektedir. Terbiye sistemleri arasında telsiz terbiye sistemi daha yaygın kullanılmaktadır. Eğitim ve yayım çalışmaları bölgede yaygın olarak kullanılan geleneksel terbiye sistemlerinden modern terbiye sistemlerine geçişin hızlandırılmasında önemli rol oynayacaktır. Üretimde sofralık çeşitler ön plana çıkmaktadır ve çeşit tercihleri illere göre farklılık göstermektedir. Üreticilerin bağcılığa başlama nedenleri ve devam etme motivasyonları ise aile geleneği, ek gelir elde etme, aile öz tüketimi ve hobi gibi faktörlerden etkilenmektedir.

Bölge bağcılığının mevcut durumu incelendiğinde, bağ alanlarında bir azalma eğilimi olduğu gözlenmektedir. Özellikle son 15 yılda Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağ alanları önemli ölçüde azalmıştır. Bu durum, bölgenin bağcılık potansiyelini etkileyen bir faktördür. Bağcılığın azalmasının nedenleri arasında ekonomik faktörler, pazarlama sorunları, üretim maliyetleri ve diğer tarımsal faaliyetlere (çoğunlukla meyvecilik) olan ilginin artması yer almaktadır.

Bağ üreticilerinin yaş ortalamalarının yüksekliği ve işletmelerdeki dinamik bir işgücü eksikliği göz önünde bulundurulduğunda, işletmelerdeki genç nüfusa bağcılık konusunda eğitimler verilerek bağcılık faaliyetlerine ilgi duymalarının sağlanması ve üretici desteklerinin revize edilmesi, işletmelerde bağcılık faaliyetinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Bağcılıkla ilgili modern teknikler, verimlilik artırma yöntemleri,

hastalık ve zararlılarla mücadele stratejileri gibi konularda bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri sunulmalıdır. Bağcılıkla ilgili yerel araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yatırım yapılmalıdır. Bölgenin iklim ve toprak özelliklerine uygun çeşitlerin seçilmesi ve verimlilik artırıcı çalışmaların yapılması önemlidir. Bağcılık sektörüne yönelik teşvikler ve destekler sağlanmalıdır. Özellikle genç çiftçilere yönelik teşvikler, kredi imkanları ve hibe programlarıyla yeni girişimcilerin sektöre kazandırılması teşvik edilmelidir.

Bu öneriler, Isparta, Burdur ve Antalya illerinde bağcılık sektörünün gelişimini desteklemeye yönelik önemli adımlar olacaktır. Sürdürülebilir ve verimli bir bağcılık sektörü, bölge ekonomisine katkı sağlayacak, istihdamı artıracak ve tarımsal çeşitliliği koruyacaktır.

Yazarların Katkı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit katkıda bulduklarını, makalenin yayına hazır son halini gördüklerini/okuduklarını ve onayladıklarını beyan ederler.

Çıkar Çatışması Beyanı

Tüm yazarlar, bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Finansman

Bu çalışma, Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) tarafından desteklenen TA-GEM/TEAD/17/A08/P03/002 nolu "Türkiye Bağcılığında Araştırma-Yayım-Çiftçi İlişkilerinin Belirlenmesi" adlı proje verileri kullanılarak hazırlanmıştır. TAGEM'e desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

Açıklama

Bu çalışma, 3-7 Ekim 2022 tarihlerinde Manisa'da düzenlenen 10. Bağcılık ve

Teknolojileri Sempozyumu'nda özet olarak sunulan "Isparta Burdur ve Antalya İllerinde Bağcılıkla Uğraşan Üreticilerin Mevcut Durumu" başlıklı bildirisinin genişletilmiş ve yeniden düzenlenmiş halidir.

Kaynaklar

Aras Aşçı, Ö., 2020. Sağlıklı yaşamda üzüm ve üzüm ürünleri. *Bilge International Journal of Science and Technology Research*, 22-32.

Çakır, A., Karakaya, E., Kuzu, K., 2014. Diyarbakır ili Eğil ilçesi bağcılığının mevcut durumu, sorunları ve çözüm önerileri. *Türk Tarım ve Doğa Bilimleri Dergisi*, 1(4): 490-500.

Çakır, A., Karakaya, E., Uçar, H.K., 2015. Mardin ili Savur ilçesi bağ işletmelerinin mevcut durumu ve potansiyeli. *Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(1): 9-19.

FAO, 2023. Food and Agriculture Organization of the United Nations, (<http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC>), (Erişim tarihi: 20.04.2023)

Gürsoy, A.K., Gül, M., Örmeci Kart, M.Ç., 2018. General characteristics of vineyard farms in Denizli province. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 33(94.30): 163.

Korkutal, İ., Eman, B., Zinni, A., 2018. Tekirdağ ili Şarköy ilçesi bağcılık yapısının incelenmesi. *Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 32(3): 475-481.

TÜİK, 2023. Türkiye İstatistik Kurumu Bitkisel Üretim İstatistikleri, (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>), (Erişim Tarihi: 20.04.2023)

Uysal, O., Subaşı, O.S., Kiraz, M.E., Kavak, O., Kamiloğlu, Ö., 2017. Mersin ili ova ve yayla bağcılığının ekonomik analizi. *Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 17-27.

Atıf Şekli

Emre, M., Karamürsel, D., Bayav, A., Öztürk, F.P., Kiracı, M.A., 2023. Isparta, Burdur ve Antalya İllerinde Bağcılıkla Uğraşan Üreticilerin Bazı Sosyo-Ekonomik Özellikleri. *ISPEC Tarım Bilimleri Dergisi*, 7(2):294-302. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8020662>.

To Cite

Emre, M., Karamürsel, D., Bayav, A., Öztürk, F.P., Kiracı, M.A., 2023. Some Socio-Economic Characteristics of Vineyard Farmers in Isparta, Burdur, and Antalya Provinces. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 7(2): 294-302. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8020662>.
